

Za in proti veljavnosti učiteljske izobrazbe na višji pedagoški šoli.

DR. FRANJO ČIBEJ:

ZAKAJ ODKLANJAMO ABSOLVENTE PEDAGOSKIH VISOKIH ŠOL NA UČITELJSKE LJIŠČE?

I.

Reforma izobrazbe našega učiteljstva spada k zadevam, ki so že dolgo aktualne in morajo priti v bližnji bodočnosti vsaj do neke približne primerne rešitve. Dosedanja predizobrazba učitelja na starem učiteljskem zdavnej ne zadošča več; in kljub temu, da si je marsikdo izmed učiteljev sam pomagal dalje, še danes splošno vlada mnenje, da v dosednji obliki učitelj ni dobil zadostne izobrazbe, kar ima za posledico, da se učitelstvo v veliki meri ne smatra za enakovredno drugim izobraženim poklicem. In če se celo drugi poklici (sodniki, upravni uradniki, zdravniki, praktični narodni gospodarji, duhovniki) brigajo zato, da si svojo izobrazbo razširijo in poglobijo, mora veljati to za naše učiteljstvo še v večji meri. To je danes neoporečno.

Trenutno obstoječe učiteljske skuša ne kaj nedostatkov starega učiteljskega izobrazbi. Učni načrt se je razširil in poglobil, cilj zadnji reformi je bil, da se naša učiteljska dvignejo na višino srednje šole. Učiteljske je sicer še vedno strokovna šola, a temelj tvori učna snov, ki jo približno najdemo tudi pri drugih tipih srednje šole. Vse to je hvalvreden poskus, a mislim, da je nesporno, da tudi v trenutni obliki učiteljske ne odgovarja svojem namenu. Učni načrt je dober, a izvesti ga ni mogoče, ker so dijaki z učno snovjo preobloženi. O tej točki vedo povedati naši profesorji marsikaj. Možno bi se daj bilo dvojje: ali da nivo šole zopet znižamo in pripravljamo kandidate le za to, da bodo dobri rokodelci, ki bodo obvladali grobe šablone za dresuro mladega človeka, torej le to, kar je »zu Nutzen und Genieße«, ali pa da skušamo učiteljske še dalje prebrskati, da bo dosegala svoj namen. Prva pot je danes pač neoporečno nedopustna. Učiteljstvo samo brezpogojno zahteva zase resnične in solidne predizobrazbe, izobrazbe, ne samo »strokovnega znanja«. Zato ostane samo druga pot, kako preurediti učiteljsko izobrazbo.

Kakor znano nahajamo tozadevno razne poskuse. Nadalje gredo oni (tudi med učiteljstvom nahajamo to mnenje), ki zahtevajo od učitelja, naj bi absolviral normalno srednjo šolo, šel potem bodisi na univerzo (kjer naj bi ostal najmanj dve leti, ali tudi več — seveda bi se tudi univerza morala nekoliko prilagoditi učiteljskim potrebam) ali pa na pedagoško akademijo (pri nas najbrž na ped. visoko šolo). To se zahteva za predizobrazbo že navadnih učiteljev! A tudi če ne stavimo izrečno teh zahtev, pridemo praktično vendarle do približno enakih rezultatov: učiteljske treba reformirati, in sicer vsaj tako, da bo k dosedanjim 4 letnikom (ki naj pri našoj znanstveno zasidrano predizobrazbo in bi se v tem pogledu torej zelo približali siceršnjim tipom srednje šole) prišel še vsaj en letnik, ki bi se porabil izključno za praktično-didaktično izobrazbo. Drugi hočejo razširiti študijsko dobo na 6 let (kot so to storili menda na Madžarskem). Eno je pač iz vseh teh poskusov reforme očitno, da treba učiteljsko izobrazbo dvigniti, in sicer že izobrazbo navadnega osnovnošolskega učitelja. In se zato tudi ne smemo nič čuditi, če druge postavljajo vsaj na najvišjejša taka mesta ljudi, ki so študirali na univerzi tudi teoretično pedagogiko in moderno mladinsko slove (ki je danes eksaktna veda, ne pa zaveda dilemanta, ki se je vsakdo lahko poslužil v svojo zabavo). Danes srečamo na dunajskih osnovnih šolah ljudi, ki so napravili doktorat iz svoje stroke. To je dosledno: osnovna je prava srednja šola (v katerikoli obliki), na tem temelju se gradi stavba naprej: to se pravi sledi teoretična in praktična strokovna izobrazba.

Da je taka smer razvoja izobrazbe pravilna, je jasno vsakomur, ki ve, kaj je izobrazba, kakšno mesto gre zlasti znanosti in znanstvenemu mišljenju v izobrazbi. Vsem argumentiranjem absolventov višje pedagoške šole je očitno dvolično stališče, ki ga zavzemajo ljudje, ki so ostali sredi pota. Na eni strani se toliko in toliko kritizira in zabavlja čez teorijo in univerze, ki da niso kos življenju, akademikom se očita, da ne morejo »vzpostaviti« učiteljski stan, ko ne poznajo potreb, ki jih ima našo ljudstvo na deželi in ne šole, za katero vzgajajo učitelje — za to da so pedagogarji boljše usposobljeni, — na drugi strani pa se samozvestno in nekritično sklicujejo na svojo znanstveno enako — in polnovrednost, češ da so najmanj toliko teoretično podkovani s teorijo. To dvostransko koketiranje je zelo značilno: enkrat je znanost odveč in neupravičen malik, kajti znanost vodi v intelektualizem, na drugi strani pa je nadvse zaželen cilj in absolutna vrednota, za katero je jasno, da je sama po sebi vredna in da brez nje ni resnične izobrazbe. To drži.

Kar torej mi akademiki trdimo, je nadvse preprosto. Dosedanjemu učiteljstvu manjka prave izobrazbe, zato treba učiteljsko izobrazbo dvigniti, dvigniti pa jo moremo le tako, da bo že vsak navaden učiteljski, ki nima nobene pretenzije seči preko svojega delokroga, dobil vstop v duhovni svet prave izobrazbe — in tu gre znanstvenemu mišljenju temeljno mesto. Tudi naše učiteljstvo naj občuti čar one svetlobe, ki izžareva iz svetlišča znanosti (pomen univerze je v tem oziru neoporečen in se njena vloga ne more spremeniti; vsi tozadevni zahtevki, da se

mora univerza približati »praktičnim potrebam«, so nedopustni. Velicina in moralna sila univerze ter njena nedotakljivost je ravno v tem, da je čisto zatočišče pravi znanosti — zato tudi toliko zaupanja in priznanja. Uvajati v znanstveno mišljenje pa morejo le ljudje, ki so črpali svojo izobrazbo na praviru, ki so izkusili to, kaj se pravi znanstveno delati in misliti. To stališče ni noben pozitivizem, ni nobeno malikovanje pred vedo, to pojmovanje nikakor noče spremeniti naša učiteljska v znanstveno-teoretično, a praktično neplodno šolo. Brezpogojno priznavamo, da rabi učitelj preko teorije še nekaj, kar je sodobno mladinsko gibanje prav živo pokazalo: »učiteljske modrosti« in pa »vzgoje za učitelja« (to kar Nemci imenujejo »Weisheit und Sitte«). Jasno je, da se to da ustvariti le z izobrazbo v širokem življenjskem krogu. A teoretična podlaga je nujna za samostojnost učiteljeve osebnosti. Duh mora biti svoboden in prost, potem šele se more razmahniti v zmislu praktične samozobrazbe; sloneti mora na temelju, in ta temelj, če naj bo nekaj vreden, more dati le teorija. Gre za formalno usmerjenost duha, ki je ne more nadomestiti nobeno podrobno znanje ali pa diletantiranje. Zato trdimo, da gre na učiteljsko mesto akademikom — kajti dosedanja nivo učiteljskega treba zvišati, ne pa narobe znižati, kar bi se zgodilo, če bi dosedanja absolventi višje pedagoške šole prišli na naše zavode. Če to trdimo, ne govorimo pri tem zavist in nedemokratično čutenje — to so stvarni argumenti, ki jih treba vzeti v pretes, ne pa subjektivno in s pamfletom zavračati. Pozneje, če bo učiteljske res nudilo to kar mora in more (in to se ne bo tako hitro zgodilo, kajti »duh« šole in dolge tradicije se ne dajo čez noč spremeniti!), bomo z mirno vestjo lahko razpravljali o popolnem univerzitetnem študiju — učiteljstva, in seveda o vsem tem, kar je s tem v zvezi. Danes o tem principielno ne more biti govora, in poedine izjeme le potrjuje splošno pravilo.

Kako visoko pojmujejo absolventi višje ped. šole svojo nalogo, se vidi iz vsega grobo utilitarističnega presojanja učiteljskega. Praktična porabnost — to je merilo vsega; zato naj gremo tudi mi akademiki na kmete, da bomo poznali potrebe ljudstva (!) in potrebe osnovnošolskega pouka (!). Kakor da gre za to, da se učitelj nauči res samo tega, kar bo v šoli rabil — res, zelo malo je to. Kako plehki so vsi ti in podobni argumenti, bom ponazoril za najbolj važen in tudi navidez najbolj sporen predmet, za pedagogiko — še bolj seveda velja to za druge predmete. Pedagogika — izobrazba naših učiteljskih je teoretična in praktična. Teoretična izobrazba mora biti danes v skladu s sodobno pedagogiko — in le ta je danes veda, ki jo treba študirati. Ne samo psihologija (z mladino slovom vred), tudi pedagogika v ožjem pomenu je veda, ki je ali pa je ni. Ozirati se na »potrebe« se tu ne pravi nič drugega, kot da treba izbrati nekatera poglavja nekoliko bolj specialno (da za to poznanje ni treba iti v hribe in na kmete je jasno; in prav tako, da tudi tisti, ki je prišel s kmetov in s hribov, s tem še ni usposobljen za pouk pedagogike). Drugič: tudi učiteljski mora dobiti splošen pregled o vsem vzgojstvu, da bo tem bolje pregledal svoj položaj in znal presoditi vlogo osnovnega in meščanskega in drugega šolstva. In tretjič: tudi v okviru pedagogike se treba povzpeti do metodološke izpolnjenosti miselnosti, ki ga more nuditi le stik z vedo, ali teoretičnimi izobraženimi dobrinami. Tudi pouk v pedagogiki mora izobraziti dotičnega, je zanj vrednota, ki je sama zase nekaj in se ne da primerjati z »fodelsko-utilitarističnim« pojmovanjem: češ, česar pozneje v praksi ne bom rabil, tega tudi v šoli ni treba, kot da bi učitelj ne izobrazoval tudi samega sebe — in hotel postati izobraženec — enakovreden drugim »izobraženim poklicem«. Zato je vsako govorenje, da so absolventi višje ped. šole prav posebno usposobljeni za pedagogiko, neutemeljeno; so, ali pa tudi niso, to zavisi od tega, kako svojo nalogo pojmujejo. Kot jo zaenkrat pojmujejo, dokazuje pač nasprotno.

Kar velja za pedagogiko, velja v tem večji meri za ostale predmete. In zato smo trdili, da spadajo na učiteljska za strokovne predmete akademiki. Če kdo posluša še toliko predavanj »istočasno« s filozofi na univerzi, pri tem pa pojmuje svojo nalogo v duhu hudo vulgarne vsakdanjosti, je to pač dokaz, da ne bo sposoben pospešiti in dvigniti pravo izobrazbo našega učiteljskega naraščaja.

II.

V podrobno polemiko in kritiko se ne bom spuščal, pripominjam le, da smatram ton, v katerem se izjavljata g. Jeglič in Čopič v zadevi ped. visoke šole, za nestvaren in subjektiven. Individualnih slučajev ne gre navajati za argument v principielnih stvareh — sicer pa tudi lahko postrežemo z individualnimi protislužaji, ki so se pripetili baš nedavno. Dalje je zanimiv dokaz za polnovrednost to, da je kdo bil član raznih političnih akademskih društev. To je pač dokaz, da je višja ped. šola višja strokovna šola — če je pa njen namen fabricirati profesorje za učiteljske, je drugo vprašanje. Sklicevati pa se na to, da se malenkostno čutimo prizadeti na svojih mestih razni profesorji in supleniti, istočasno pa se potegovati za mesta, ki so zasedena po kvalificiranih ljudeh in biti na ta svoj čin še ponosen — baš tudi ne dokazuje »visokega stališča«. Mučno je boriti se v takih točkah, a vse kaže, da je to potrebno.

ODGOVOR NA PROTESTE.

Ker se je zadnje čase tudi v dnevnem časopisu ponovno pisalo o stališču slovenskih srednješolskih profesorjev glede absolventov višjeje tečaja višje ped. šole, smatram kot umestno, da k svojim mislim v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša« dodam še nekaj pripomb.

Razvrstitev absolventov v. p. š. po višjih skupinah prve kategorije brez profesorjskega izpita nasprotuje določilom urad. zakona čl. 64. in 65. — trdi v svojem članku g. direktor F. Kadunc. Poglejmo, če res in če se res mora zato ukiniti čl. 14. pravilnika!

Čl. 65. urad. zak. pravi: »Iz kategorije v kategorijo sme uradnik prestopiti samo, če ima ali če naknadno pridobi šolsko kvalifikacijo, ki se zahteva za stroko nove kategorije«, a čl. 67. se glasi: »Uradnik, ki prestopi iz kategorije v kategorijo, pride na ono stopnjo osnovne plače v novi kategoriji, ki se sklada s številom službenih let, katere se mu štejejo po tem zakonu za osnovno plačo«. Čl. 6. pa pravi, da ustreza I. kategoriji tudi »služba, za katero se zahteva višja strokovna šola, ki odgovarja fakulteti, s predpisanim končnim izpitom«. In da je 4-letna v. p. š. po zakonu taka višja strokovna šola, sem citiral že zadnjič. Potemkaj je glede naše prevedbe na višje stopnje osnovne plače v I. kategoriji vse v redu in ničesar protizakonitega.

Kaj pa s položajno plačo? Po čl. 14. ur. zak. je državna služba za prva 3 leta začasna, a stalnost smo po čl. 16. in 18. dobili vsi absolventi v. p. š. še kot osnovnošolski učitelji s tem, da smo izpolnili 3 leta službe in napravili usposobljenostni izpit (torej izpit po čl. 54. in prestop v pomožno skupino po čl. 56.). Se preden smo torej odšli študirat na v. p. š., smo bili že vsi v pomožnih in glavnih skupinah II. kategorije, razvrščeni po čl. 26. ozir. 52. Za nas pa ne more po končanih študijah ponovno stopiti v veljavo čl. 53., ker ta velja le za one uradnike, ki vstopajo prvič v državno službo. V tem oziru ni torej nobenega zapostavljanja absolventov univerze in protežiranja absolventov v. p. š., temveč so oboji kakor tudi vsi ostali uradniki enakovrtni. Spominjam le na neštete slučaje iz leta 1924 in pozneje, ko so železničarji ter razni drugi zvaniki in uradniki naknadno polagali potrebne izpite, da so si na ta način pridobili kvalifikacijo za višje skupine — prosim, ne samo za III., temveč tudi za II. in I. kategorijo. In v vseh teh slučajih je državna uprava postopala enako kot z nami, to je strogo po gori navedenih določilih uradniškega zakona. Pa se razume, da ni mogel nihče protestirati proti njihovi prevedbi, če so v resnici tudi zavzeli višje položaje, zato pa je tem manj razumljiv protest absolventov univerze.

Čl. 161. fin. zakona in čl. 14. pravilnika sta torej popolnoma v skladu z določili ur. zak. In tega si je bil gotovo v svesti tako finančni odbor Narodne skupščine kakor tudi Glavni prosvetni svet, kjer so ponovno razpravljali o naši prevedbi. Kruto bi pa na sprotno čl. 70. in čl. 118. toč. 1., če bi absolventi 4-letna v. p. š. z 8 ali 10 ozir. 20 leti službe bili postavljeni kot učitelji učiteljske v pripravljeno (9.) skupino I. kategorije.

Da so se študijska leta na v. p. š. vstela absolventom v osnovno plačo, je razumljivo, ker smo slušatelji imeli študijski dopust. In doba vsakršnega dopusta se šteje vsakemu uradniku v napredovanje, tudi v položajni plači; take študijske dopuste imajo tudi gg. srednješolski profesorji in drugi absolventi raznih fakultet. Res pa je, da smo v tem oziru bili slušatelji v. p. š. vendarle protežirani — glede dopustov namreč. Toda ta protekcija je bila dobro plačana. Iz vseh predmetov smo morali redno polagati izpite vseh osem semestrov in to v predpisanim roku; kdor tej svoji dolžnosti ni z uspehom zadoštil, a prav tako tudi kdor ni redno pohajal predavanj, seminarških vaj in dela v laboratorijih, ga je rektorat pozval na odgovornost — in marsikdo, ki ni solidno in vztrajno študiral ali se je kakorkoli bodisi v društvenem ali študentovskem življenju pregrešil proti disciplinskim predpisom uradniškega zakona, je zapustil sredi leta v. p. š. Ni bil redek slučaj, da smo v veliki predavalnici na univerzi, kjer je bil prvo in zadnje uro v semestru pravi pravcati boj za mesta in podpise, bili med šolskim letom pedagogi številne zastopani nego filozofij, katerih je bilo rednih slušateljev, vpisanih v istem kolegiju, najmanj 10-krat toliko kot nas. Pa kljub temu nekateri se nočejo priznati intenzivnega študija tudi pedagogom!

Za svojo učiteljsko plačo, ki smo jo prejeli za časa študija, smo in bomo še dajali obresti — mnogo večje nego se to zahteva od slušateljev univerze ali katerekoli druge visoke šole, ki dobivajo razne stipendije, dostikrat v višjem iznosu nego so naše plače. Pripominjam naj tu še to, da bi bila borba za pravice profesorjskega naraščaja mnogo bolj simpatična, ko bi ne zahtevali odvzeti pedagogom onega, kar imamo, temveč skušali pridobiti filozofom tisto, česar nimajo.

Zahteva, da se sedanji absolventi višjeje tečaja v. p. š. stavijo g. ministru prosvete takoj na razpoloženje ozir. da »se nastavijo na naših meščanskih šolah, katerih nivo bi se na ta način dvignil« — in zahteva, da »se za bodočnost ukine 3. in 4. letnik v. p. š. kot nepotrebnega«, nista baš v popolnem skladu. Pa če je nižji tečaj v. p. š. neobhodno potreben za produciranje dobro kvalificiranih meščanskošolskih učiteljev, potem imamo absolventi višjeje tečaja gotovo višjo kvalifikacijo nego je potrebna za učitelje meščanskih šol; in če smo zadnji 2 leti poleg strokovnih študij študirali tudi nekatere predmete, ki so prav specijelno potrebni za učitelje učiteljskih, potem imamo za te gotovo prvenstveno kvalifikacijo. Milko Jeglič.

POGLAVJE O POKLICANIH IN NEPOKLICANIH.

(Donesek k polemiki o diplomiranih absolventih višje ped. šole.)

I.

Te dni se je spet pokazalo, kako malenkostni znano biti Slovenci. Profesorji srednjih šol v Sloveniji, ki jih je menda okrog 200, se bore proti šestim diplomiranim absolventom višje pedagoške šole, ker jih je ministrstvo nastavilo na učiteljskih v Ljubljani in Mariboru. Da gre res v bistvu le za boj slovenskih srednješolskih profesorjev, dokazuje jasno 5. točka tozadevne resolucije proforskkega kongresa v Sušaku, ki pravi, naj se absolventi višje pedagoške šole, nastavljeni v mariborski in ljubljanski oblasti, takoj stavijo ministrstvu prosvete na razpoloženje. Med srednješolskimi profesorji poznamo mnogo širokogrudnih in demokratično mislečih mož, o katerih si ne morem misliti, da soglašajo s tem načinom borbe, ker je za proforskki stan nečastna in malenkostna. Radi tega sodim, da so prišli do besede ljudje, ki iz raznih vzrokov — bodisi že po svoji mentaliteti, bodisi radi stanovskega egoizma — poskušajo škodovati neznanemu številu stremeljih učiteljev. Skoro se ne splača pobijati posamezne argumente, osvetliti pa hočem dva ali tri, pri čemer me vodi želja, da spregovore med srednješolskimi profesorji v Sloveniji razsodni ljudje ter zaključijo borbo, ki jim nikakor ne more donesti lovorik.

II.

Že prejšnja Avstrija je nameščala na učiteljskih bivše osnovnošolske učitelje ter jim dala čin profesorjev, zadovoljivi se samo z izpitom za meščanske šole. Prav tako je v sedanji republiki Avstriji, kjer so vadiški učitelji obenem profesorji metodike. V Nemčiji je obstojal in deloma še obstaja, kolikor se učitelji ne šolajo že na univerzi in v pedagoških akademijah, stan seminar učiteljev (Seminarlehrer), ki so obenem z višjimi učitelji (Oberlehrer) poučevali na učiteljskih seminarjih. Kdor se je le malo pečal z nemškim vzgojstvom, mu morajo biti znana imena Lay, Kühler, Weber, Muthesius, Schmeil i. dr. — sami bivši učitelji osnovne šole, ki so se nadalje izobrazili v pedagoškem oddelku nemških univerz. Francija ima posebno višjo šolo (po njej je prirojena tudi naša višja pedagoška šola, samo da ima francoska le šest, naša pa osem semestrov), takozvano »L'École normale supérieure«, ki izobražuje profesorje učiteljskih in šolske nadzornike. Iz lastne izkušnje mi je znano, da se more na ženevski univerzi vpisati učitelj, ki je istočasno slušatelj višje pedagoške šole (Inst. J. J. Rousseau), ter lahko po 6 sem. dela pedagoški doktorat. Vse navedene države so kulturne države ter se lahko pri njih učimo, tudi mi, kulturni Slovenci. In vendar je šlo in še gre brez sleherne zavisti.

Pri vsem gre za vprašanje, ali so učitelji, ki si pridobijo akademsko izobrazbo, res posebno poklicani za delo na učiteljskih. Mi doslej tega še nismo mogli dokazati, madajam se pa, da bo naše delo osupnilo tudi naše sedanje nasprotnike — ako jim je res pri srcu (kakor pravi ravnatelj Kadunc) procvit naših učiteljskih. V zgoraj navedenih državah se je pokazal kar najsijajnejši uspeh. Bodimo prav odkriti: ali se vam ne zdi, da bo nastanik učiteljskega, ki je sam prehodil isto pot, poučeval na osnovni, meščanski ali strokovni šoli, ki je od mature na učiteljsko dalje resno študiral pedagogiko, poglavitno svojo izobrazbo v štiri leta trajajočem študiju na višji pedagoški šoli, ki se je udeleževal organizatorično in literarno na pedagoškem polju, ali se vam ne zdi, da bo vršil svojo nalogo čisto drugače in še posebej s čisto drugačnim srcem, kakor filozof, ki poučuje, ker pač mora poučevati na kakih šoli. Sam se spominjam profesorja, ki je bil sicer prvovrsten strokovnjak, ko nam je dejal, da je nerad na učiteljsko ter komaj čaka premostitve na gimnazijo. Spominjam se, kako globoko nas je užalil, in kakor smo ga cenili kot profesorja, našo ljubezen in upanje je izgubil, ker smo čutili, da nas smatrala za manjvredne. Dobro mi je znano, da so takšni profesorji na učiteljskih še danes.

Na drugi strani pa moram priznati, da so bili in so med profesorji učiteljske ljudje s širokim obzorjem, izvrstni pedagogi in izborni metodiki, kakor jih je lepo število našel ravnatelj Kadunc. Toda oni so bili res z vsem srcem v svoji šoli in le prepogosto so jim delali ovire pri njihovem delu baš stanovski tovariši. Ravnatelj Kadunc je imenoval med drugimi Schreinerja, morda mu je znano, da mu je bilo zagrenjeno poslednje leto njegovega življenja, ker so profesorji docela prezrli in odklonili njegove široko zasnovane reformatorne predloge; imenoval je dr. Zgeča, o katerem vem vsi, da je njegova edina opora učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol in ki mu je bilo baš na njegovem zavodu docela zagrenjeno sleherno pedagoško delovanje. Povdarjam: takim možem vsa čast, z njimi bomo mi »nepoklicani« delali z vso dušo in vsem srcem.

III.

Zanikala se je celo pravica do prevedbe v prvo kategorijo, čeprav je urad. zak. v tem pogledu docela jasan, govoreč o višji strokovni šoli. Največji krik pa je nastal radi prevedbe v odnosu napram službenim letom. Kdor je količkar pravičen uvidi takoj, da ni v tem nikakoli privilegiranje, ako nekdo s 16 službenimi leti, prebitimi na podlagi položnih izpitov v drugi kategoriji, preide v odgovarjajočo skupino I. kategorije. Zakaj dosedanja službena leta je odslužil v nižji kategoriji, toda napredoval je po zakonu od stopnje do stopnje. Ali mislite, da bi bilo

pravično, ako bi po 16 letih človek začel polnoma iznova, kakor filozof s svojimi 25 leti starosti? Tega ne more nihče zahtevati: celo glavna kontrola ni tega storila, kar je zahteval na predlog slov. profesorjev kongres v Sušaku. Člen 161. pomenja potrebno dopolnilo k uradniškemu zakonu, ki sličnega položaja ne označuje dovolj jasno. Sicer pa kaže to shvačanje tudi prevečena praksa v ostalih ministrstvih. Znan mi je poštni uradnik, ki je po položnem diplomskem (filozofskem!) izpitu napredoval iz 2. skup. II. kat. v 6. skup. I. kat., kar je bilo tudi do cela pravično. Imenovan izpit je delal na ljubljanski univerzi. Nadalje mi je znan slučaj, ko je bila prevedena bivša učiteljica iz 3. skup. II. kat. v 7. skup. I. kat., ko je položila izpit po študiju, trajajočem samo 6 semestrov, in še to v tuji državi. Takšnih primerov bi mogel navesti še mnogo, toda prepričan sem, da so gospodom od ljubljanske sekcije prav tako znani. Saj Slovenija je majhna...

Meni se zdi cela zadeva strašno malenkostna, boli pa me namen, čim bolj podcenjevati in omalovaževati ljudi, ki tega nikakor niso zaslužili. Očita se jim, da so študirali na državne stroške. Moj Bog, koliko slovenskih visokošolcev je prejelo in še prejema prav lepe ustanove. Razen tega je znano, da se učiteljskemu zvanju ne posvečajo bogataši. In končno, tudi med njimi so takšni, ki niso dobili od države niti pare. Tudi podpisani je med njimi.

V interesu vseh prizadetih je, da se nelepa akcija konča. Naj spregovore tehtno besedo širokogrudni in razsodni člani profsorskega društva: prosto pot zmožnim. Ne zmožnež bo itak moral sam s poti.

Gustav Šilih.

SLAVKO MROVLJE, Slovenjgradec:

O nameravani uredbi jesenskih počitnic v mariborski oblasti.

Leta 1921. so v mariborski oblasti uvedli tkzv. jesenske počitnice, t. j. od 1. septembra do 1. novembra. Take počitnice hočejo uvesti tudi s prihodnjim šolskim letom, zato imamo že v tem šolskem letu en mesec že »v dobro«. Vsi tovariši, ki smo poučevali pred 7 leti meseca avgusta, vemo, kaj se pravi uvesti zopet jesenske počitnice in naša dolžnost je, da povzdignemo svoj glas, da se jesenske počitnice ne realizirajo. Zanimati moramo vse motivacije, ki so jih navedli krajevni šolski odbori in argumentacije za uvedbo jesenskih počitnic, da so v interesu kmetskega ljudstva. Stvar je namreč drugačna, kakor se na prvi pogled vidi, in to bi rad povdaril.

Meseca septembra in oktobra je paša, spravljanje poljskih pridelkov, trgatav itd. Nočem negirati potrebo tega dela in uporabo otrok pri tem delu, kjer je umestno! Če sem prav informiran, so glede uvedbe jesenskih počitnic sklepali lokalni šolski odbori, ki so v vseh krajih, razen Maribora in par mest, take počitnice tudi uvedli. Znano je, da je v največjih krajih glavni argument paša in na to so naslonili jesenske počitnice. Znano je pa tudi, da se v vseh ostalih oblastih prebivalstvo peča s poljedelstvom, v mnogih oblastih 100% več kakor v mariborski oblasti, pa tam niso uvedene jesenske počitnice.

Spomladi bo tudi delo na polju, junija in julija tudi, torej bi morale biti enako uvedene tudi spomladanske itd. počitnice.

Iz izkušenj vemo, kakšen je in koliko vreden pouk meseca julija in celo pa avgusta, ko je že junija mnogokrat tako vroče. Lahko trdimo, da je pouk oktobra meseca glede uspehov boljši, kakor poleti oba meseca julija in avgusta in temu ne bo mogel nihče oporekati!

Drugo šolsko leto bi se končalo 31. avgusta. Učenci, ki bi stopili v meščansko šolo, bi imeli točno 3 dni počitnic — žalostno — resnično — brez komentarja!

V mesecu juliju in avgustu bo večji del učiteljstva v mariborski oblasti popolnoma odrezan od dogodkov, ki se vrše vsako leto v počitnicah in so za učiteljstvo in poklicnih in kulturnih vidikov važni. Udeležiti se ne bo moglo ne učiteljskih pokrajinskih skupščin, ne kongresov, ne tečajev (kmetijsko-nadaljevalni, izobraževalni itd.), ali pa treba za mariborsko oblast iste posebej prirediti! Nisem proti temu, da bi se ne ustreglo željam kmetskega ljudstva, a paziti moramo, da ne bo to škodovalo šolstvu! Ako se ne uvede enotni začetek šolskega pouka tudi v mariborski oblasti tako, kakor je v vseh ostalih 32 oblastih naše države, postanemo brezplodna veja celokupnosti!

Naša upravičena želja in zahteva je, istočasni pričetek šolskega pouka tudi v mariborski oblasti in upamo, da se bo nova nameravana, že realizirana uvedba jesenskih počitnic v mariborski oblasti z naslednjim šolskim letom ukinila!



Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

Samoizobraževalna akcija Pov. UJU.

SAMOIZOBRAŽEVALNA AKCIJA V LETU 1928./29.

Vsem krožkom se je poslala okrožnica glede dela v novem šolskem letu. Prosimo, da se okrožnica čimprej obravnava in da se upoštevajo navodila, dogovorjena z delegati krožkov II. samoizobraževalnega tečaja.

Nekateri krožki okrožnice sploh niso čakali, marveč, so delo pričeli tam, kjer so ga lani končali. V teh krožkih gotovo ne bo očitkov o nasilju pri samoizobraževalni akciji. Kjer se brošura o Družboslovju še ni obnavljala, prosimo, da se z njo prične letošnje delo, ker ima brošura vrsto družboslovnih zakonov, učiteljstvu kolikortoliko nezanihi.

Krožki, ki nam še niso javili vseh sestankov v minulem letu, naj nam sporoče sedaj, da priobčimo v stanovskem glasilu.

Tudi letošnjih krožkovih sestankov, ki so se že vršili, niso sklicatelji vseh javili Oio. Ne moremo poročati o njih, če imamo le negotovo ustno poročilo.

Letošnjih javljenih sestankov imamo:

1. Radovljica: I. — 5. IX. — Navzočih 7.: Iz Družboslovja. Poročilo o II. tečaju. Gospodraske ustanove v organizaciji.

2. Radovljica: II. — 11. X. — 6.: Iz Družboslovja.

3. Radovljica: III. — 12. XI. — 7.: Iz Zgečev »Vzgoje najširših plasti«.

4. Cerklje na Dolenjskem: I. — 29. X. — 8.: Vzroki nazadovanja naše mladine.

5. Mežica: I. (sklicatelji krožkov) — 2. XI. — 9.: Program dela v krožkih.

6. Žužemberk: I. — 28. X. — 15.: Poročilo o II. tečaju. Spomini jugoslovenskega dobrovoljca.

7. Maribor: I. — 7. XI. — 54.: Pomen obiska pedagoških kongresov.

8. Ljubljana: I. — 9. XI. — 34.: Literarni večer (Cerkvenik, Kocjančič, Jarc, Seliškar).

9. Ljubljana — naraščaj: I. — 10. XI. — 120.: Učitelj v šoli in v javnosti.

10. Ljubljana — naraščaj: II. — 17. XI. — 120.: Razvoj učiteljske organizacije.

11. Metlika: I. — 11. XI. — 15.: Potreba samoizobražbe.

OIO.

Kronika.

OB IZPLAČILU RAZLIK DRŽAVNIM URADNIKOM.

To izplačilo je sedaj, ko je sklenjeno dolarsko posojilo, gotova stvar in je njega izvršitev samo vprašanje časa nekaterih mesecev. S tem se bo vsaj deloma popravila krivica, ki se je godila državnemu uradništvu. Pravimo: vsaj deloma, ker se bodo difference izplačale brez obresti za minulih pet let in ker tistim, ki so med tem umrli, krivice ni več mogoče poravnati. In to, da je ostala država dolžna svojemu bomo plačanju uradništvu skozi vrsto let znatne vsote, spada pač med v nebo vpjioče grehe: delavcem zaslužno plačilo zadrževati.

Tem večje je torej naše veselje nad tem, da je končno vendar prišla vlada, ki je vedela, kaj zahteva njena čast in ugled države, katero upravlja. Spričo tega veselega dejstva stopijo v ozadje vse rekriminacije za preteklost radi dolge dobe čakanja. Kar je bilo, je bilo! Hvala Bogu, da bo odslej drugače! Morebiti bo celo ta ali oni uradnik ob prejemlu razlik rekel: Za preteklost bi bilo sicer boljše, da bi bil te razlike sprejemal sproti mesečno, za sedanjost je pa bolje, da dobim hkrati večjo vsoto denarja, s katero si že skoro nisem več upal računati, češ, da bo izplačano o svetem nikoli.

Korak, ki ga je storila vlada, ne bo koristil samo uradništvu. Lahko rečemo, da se bo večina tega denarja še isti mesec presečila v žep — trgovcev in obrtnikov in da se bo s tem denarjem pokrili marsikak zaostanek, ki je bil enako mučen uradniku kakor njegovemu upniku. Ta denar bo torej pomenil veliko uslugo naši trgovini in obrti, ki bosta takorekoč preko noči dobili nekaj lepih milijonov na razpolago in se poživili.

In še eni stvari bo ta odločni korak naše vlade zelo koristil: ugledu države na zunaj in na znotraj. Izkazalo se je, da vlada slednjič vendar glede izplačevanja obveznosti ista morala za državo kakor za posameznika. Z izplačilom razlik je napravila naša država ogromen korak z Balkana proti Evropi! Svoje dni smo bili vajeni, da je bila država glede izplačevanja svojih obveznosti točnejša in zanesljivejša nego zasebniki. Pri državi takorekoč nisi mogel izgubiti. Kar ti je zakon priznaval, se ti je izplačalo z vso gotovostjo. Pri nas so žal že izkušnje ob 20-odstotnih odtegljajih — poleg drugih činiteljev — to vero v državo močno omajale. Dvigati se je pa začela ta vera, ko so se s temi boni lahko plačevali davki, in še bolj se bo dvignila s tem, da se bodo izplačale difference. Lahko rečemo: s tem izplačilom razlik bo naša država moralno toliko pridobila, da bi bilo to vredno tudi neprimerno večjega denarja — ako bi se take stvari namreč dale kratko malo kupiti.

Radi tega tudi ne moremo odobravati počenja onih, ki iščejo pri tem posojilu dlake v jajcu in vedo naštetiti vse mogoče pomisleke proti temu posojilu. Za poštenjaka je pri tem merodajno samo tole razmišljanje: če imam poravnati dolg, ki takorekoč vpije do neba, če vem, da pomeni odlaganje tega izplačila neprestano krivico proti upniku, ki težko čaka, potem moram dobiti posojilo za poravnavo tega dolga tako ali tako.



„Izbrala sem“

pravi razumna Mica. „Med vsemi snubci tistega, ki mi je prinesel RADION. On misli na to, da sebi in meni olajša življenje, kot to dela RADION pri perilu. Z RADIONOM ni več mučnega pranja in mencanja, ker pere sam.“



Varuje perilo!

če je v meni kaj poštenja! Vzel bom pač tisto posojilo, ki ga morem danes dobiti pod najugodnejšimi pogoji, zavedajoč se, da bi ga moral slednjič vzeti tudi pod težjimi pogoji, ako je v meni kaj vesti. Vsekako gre neprimerno večja čast tisti vladi, ki je dolg poravnala, nego tisti, ki je sicer pobirala davke za zvišane uradniške prejemke, a je del teh prejemkov uradništvu ostala dolžna.

Izplačilo uradniških difference je državotvorno delo par excellence, ki bo po svojem učinku odtehtalo nekaj vagonov navdušenih govorov in narodnih praznikov. Tega koraka je lahko vesel vsakdo, komur je bodočnost naše države pri srcu. Samo ena stvar bo morebiti temu ali onemu kalila veselje: namreč dejstvo, da je morala vstopiti SLS v vlado, da so se smeli plačati davki z 20-odstotnimi odtegljaji, in da je moral postati predsednik SLS predsednik vlade, da so se čez dolgih pet let izplačale uradnikom razlike.

Krek je nekoč rekel, da ima SLS zagotovljeno bodočnost radi tega, »kaj prav dela«, oziroma toliko časa, dokler bo prav delala. »Taka stranka«, je razlagal, »more začasno izgubiti večino, toda trajno ne, radi tega ne, ker je ljudem potrebna! Po vojni so nešteti pričakovali rapidnega nazadovanja SLS. Prišlo je pa že leta 1923. narobe. Pa ni morebiti razmah SLS po vojni dokaz, da je sedaj ljudstvu prav tako kakor nekdanj, morebiti še bolj potrebna stranka, ki prav dela?«

(Točno po »Slovincu« štev. 261. od 14. novembra 1928.).

Slovenska šolska matica.

—šm Pedagoški zbornik Slov. šolske Matice za leto 1928. (Uredil Gustav Šilih), je v tisku ter bo obsegal celo vrsto aktualnih razprav in poročil, ki bodo v največji meri zanimala slehernega vzgojitelja. Urednikov uvodnik osvetljuje najvažnejše pojave in probleme slovenskega vzgojstva ter šolskega in samoizobraževalnega dela. Dr. K. Ozvald govori o idejnih temeljih bodočega šolskega zakona kot poklicani predstavnik slovenske znanstvene pedagogike. Velevažna je Orožnova razprava »Aktualna sociološko-pedagoška razmotrivanja«, v kateri dokazuje potrebo moralnega oziroma življenjskega pouka. Dr. Fr. Zgeč je napisal razpravo »V zagovor mladine«, kjer z veliko ljubeznijo in temeljitim znanjem podaja analizo pubertetne dobe, kažoč obenem na praktično vzgojno delovanje v tej nad vse kritični dobi. Izredno bo zanimala učiteljstvo vseh vrst dr. Či-bejeva študija »Metode in viri mladinske psihologije«, kajti baš področje mladinoslovja je za delo v duhu nove šole največje važnosti. Posebnost letošnjega zbornika je razpra-

va v srbohrvaščini, »Školsko štivo«, izpod peresa znanega pedagoškega pisatelja Salha Ljubunčiča, v kateri se zavzema avtor za uvedbo šolskega štiva v zvezkih, oziraje se pri tem na poedine razvojne faze v duhu strukturne psihologije. Šilihova razprava »Bistvo delovne šole« poskuša pokazati pravo jedro delovne šole, obenem pa opozarja na usodne posledice površnega ali napačnega pojmovanja. Drugi del zbornika obsega poročila o pedagoškem gibanju pri nas in v inozemstvu. Načelne važnosti je dr. Zgečev »Idejni in praktični program pedagoške centralne v Mariboru«. Dr. Ozvald poroča o berlinskem pedagoškem kongresu; Fr. Haberman pa o pedagoškem kongresu v Locarnu. J. Orožen prikazuje organizacijo šolstva v čehoslovaški republiki. Zbornik se zaključuje z biografijo znamenitega češkega pedagoga G. A. Lindnerja, ki je kot profesor in nadzornik deloval tudi v Sloveniji. Napisal jo je J. Orožen. Ze iz tega pregleda je razvidna uredniškova težnja, nuditi čitateljem kar največ aktualnega in zanimivega pedagoškega štiva, obenem pa podati nekako zrcalo sodobnega pedagoškega delovanja doma in drugod. Radi tega zasluži, da si ga oskrbi vsak slovenski učitelj v svojo lastno korist kot član Slov. šolske Matice.

NOTE

za petje, klavir, violino i. t. d. za šolo in dom

Za naročilo zadoščen dopisnica. (Gg. učitelj poseben popust.)

dobavlja po najnižji ceni „MATIČNA KNJIGARNA“ LJUBLJANA

Pletenine vseh vrst, jager perilo, volnene nogavice, roka-vice, dežnike, čepice, damske torbice, srajce, kravate i. t. d. kupite po najugodnejši ceni pri ŠTERK nasl.

Miloš Karničnik Ljubljana, Stari trg št. 18

Pletenine lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavc. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

Obleke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

— Ali ste že naročili »Ročni katalog« za šolsko leto 1928./29., ki vsebuje vse najnovejše odredbe in navodila in stane le 16 Din. — Požurite se z naročili, dokler traja zaloga.